

Departa griva de iepure sau Piesa și spectacolul

Înainte de intra în sala de spectacol, la Teatrul Național „Marin Sorescu“ din Craiova, am răsfoit al doilea număr al revistei *SpectActor*. Redactori: poetul Nicolae Coande și Adrian Buz. Revista Naționalului craiovean este una de bun gust, concepută și redactată profesionist, având în centru o anchetă asupra Galei UNITER de anul acesta, care a stârnit atâtea contestații și nemulțumiri pure și simple. Dar până aici, la păreri diverse despre jurii și premii, mi-au reținut atenția articolele despre două dintre cele mai recente premiere ale teatrului, *Există nervi* de Marin Sorescu și *Doi pinguri* de Mircea Daneliuc, anunțate și comentate, cel de-al doilea chiar de autorul piesei, în două interviuri, unul de Marius Dobrin, celălalt de Nicolae Coande, unul luat omului de spectacol, celălalt scriitorului. Și apoi alte câteva texte despre actori ai teatrului sau despre proiecte în curs. O mică panoramă foarte atractivă, datorită și aspectului grafic impecabil al revistei.

Cu spectacolul *Cântă maică-mea în far* e o altă poveste. Cuprins în proiectul „Trames 2“, de traducere și interpretare în mai multe limbi a unor autori dramatici francezi, ca și, lunile trecute, *Sig și More*, noul spectacol regizat tot de Alexandru Boureanu pornește de la piesa lui Gilles Granouillet, tradusă de Xenia Caro, și ajunge departe. Piesa e destul de puțin ofertantă, dramatic vorbind, literaturizantă, astfel încât regizorul a operat mari tăieturi, dar și-a luat și libertăți care au transformat spectacolul într-un *musical* combinat cu numere de circ și cu tot ce speri sau nu speri să găsești într-un spectacol de teatru, astfel încât acesta devine accesibil publicului. Ceea ce nu e deloc sigur este dacă mesajul piesei, de altfel foarte contorsionat, trece de pe scenă în sală. Povestea celor doi copii – cu mama cam nebună și, probabil, nimfomană – ce află că ea își atrage, ca o sirenă, posibili admiratori la farul de la malul mării unde e situat satul izolat în care trăiesc, aventurile lor în drumul spre far spre a o salva, sunt presărate pe scena mare de la Craiova de tot felul de artificii menite să facă pilula mai ușor de acceptat. Copiii sunt, de altfel, jucați de actori maturi: Valer Dellakeza și Eugen Titu. Mama nici nu e mama, ci *Cântecul mamei*, încarnat de Denisa Vlad și Raluca Păun, aceasta din urmă una dintre cele mai talentate actrițe de la Craiova. Cea dintâi într-un rol mut, de balet și pantomimă, cealaltă, componenta senzuală, materială a femeii. Mai e și o altă dansatoare, care pare câteodată a fi chiar mama pierdută și pe cale de a fi regăsită exact când dispăre iar, interpretată de Lulia Lazăr, precum și fantomaticul tată, care i-a părăsit de mult pe toți, dar re apare, întruchipat de Marian Politic. În sfârșit, un cuplu foarte important, pentru că este al doilea nucleu al piesei și spectacolului, mecanicul draglinei și infidela sa nevastă, Adrian Andone și Anca Dinu, acrobați și saltimbanci deopotrivă, ținând trează atenția publicului. Scenografia lui V. Penișoară-Stegar, un maestru, oferă actorilor-saltimbanci tot ce le trebuie pentru a-și desfășura performanța. E demn de toată stima efortul actorilor, deopotrivă cu acela al regizorului, de a realiza un spectacol agreabil, fantezist, plin de culoare. În final, mi-am adus aminte de o vorbă vânătoarească, dacă n-o fi tocmai din *Pseudokinegheticos*, „departe griva de iepure“. Ca spectacolul acesta de piesa care îi dă titlul.

Teatrul Național „Marin Sorescu“ Craiova – Cântă maică-mea în far de Gilles Granouillet. Traducere: Xenta Caro. Regia: Alexandru Boureanu. Scenografia: Vasile Penișoară-Stegar. Mișcarea scenică: Germina Cosma. Cu: Valer Dellakeza (*Marsilianu*);

Eugen Titu (*Perpinian*); Adrian Andone (*Mecanicul*); Anca Dinu (*Nevasta mecanicului*); Marian Politic (*Tatăl*); Iulia Lazăr (*Fata*); Denisa Vlad și Raluca Păun (*Cântecul mamei*).
Data premierei: 11 mai 2007.

Infernul sunt ceilalți

Această formulă sartriană pare a se potrivi mănușă piesei japoneze a cărei premieră a avut loc la Teatrul ACT, în ziua de 14 mai. Povestea e aceea a unui sat de oameni izolați de restul lumii, pentru care naufragiatul înveșmântat în roșu, care ajunge pe țărmul insulei lor, trebuie să fie un demon, din moment ce nu le vorbește limba. Repulsia încărcată cu o invidie rău ascunsă pe care oameni mărginiți, în general provinciali, o au față de orice nou venit, de pe alte meleaguri, se poate întâlni și în părți ale lumii mai puțin izolate. În adolescență am văzut cu propriii mei ochi arșagul cu care era abordat de băieți asemenea lui un băiețandru ce părea venit din București, într-un mic oraș de provincie, fost cu secole în urmă, totuși, capitala Țării Românești. Teama de alteritate, de a afla că există și alte posibilități de viață decât cea în care te afli priponit de cine știe când persistă și în cele mai civilizate societăți, e drept, mai pe la marginea lor, din punct de vedere intelectual vorbind. Și asta în paralel cu o sete secretă de a vedea și tu acele locuri. Ura pentru ceea ce nu știi se manifestă prea des și în împrejurări foarte diferite, de la „Jos intelectualii!” la „ce, bă, te dai mare că ești bucureștean?”

Piesa **Demnul roșu** de Hideki Noda, tradusă de actrița japoneză Kana Hashimoto, care a mai jucat în România și joacă și în acest spectacol, a fost pusă în scenă de Marcel Top, iar actorii, Kana Hashimoto, Maria Tudosie, Simona Popescu, Radu Zetu, Vitalie Bantaș și Afrodita Androne, au reușit creații remarcabile, mișcându-se liber și dezinvolt, de la grotesc la comic, pentru a sublinia, în final, tragicul de situație, tragismul situației care, de altfel, persistă în toate scenele la care publicul este provocat să râdă, poate chiar spre a se rușina, în final, de râsul său. Aș spune că este o dramă de tip existențialist, o dramă a comunicării, conform noului cod al expresiei publice pe care, vrem-nu vrem, îl trăim.

În altă-aceeași ordine de idei, ca un făcut, avem de-a face, la scurt interval, cu piese care au, una în centru – la *Judecata* de Barry Collins mă refer – sau ca nod tragic, mai voalat, în piesa japoneză, canibalismul. De fapt, teoria celor doi înțelepți ai satului insular și insularizat, că ființa aceasta e un demon care mănâncă oameni, deși nu s-a „servit” cu copilul unei sățence, pe care l-a ținut cu el mai multe ore (zile?), această teorie vreau să spun, servește ea însăși de alibi moral pentru crima care se pregătește. Căci așa-zisul demon roșu, care în final reușește să comunice în limba satului unde a nimerit, datorită strădaniei unei femei, proscrie și ea de comunitate, este condamnat la moarte, iar executarea sentinței nu ar îngreuna conștiința niciunui dintre membrii comunității dacă ființa ucisă n-ar fi om. E drept, alături de „demon” se prevede a fi ucisă și cea care îi mijlocise șederea prin preajma satului respectiv. Teoria aceasta a mai fost pusă în funcție și de alți ucigași, de data aceea sistematici, naștiții, care au stabilit non-umanitatea evreilor față de rasa ariană, deci dreptul de a-i extermina. În fond, și cazul individual și cel de masă au origini asemănătoare, dacă nu identice.